

4. Хорошковська О. Теоретико-методичні засади навчання української мови і мовлення у школах І ступеня з мовами викладання національних меншин України : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2012. 162 с.

**Кондрашова Вікторія** – студентка 4 курсу факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

**Наукові інтереси:** діалектологічні дослідження південно-східного наріччя України, українська література, сучасні інтерактивні технології навчання на уроках української мови.

**Науковий керівник** – кандидат філологічних наук, доцент Родюк Н. Ю.

*Марина Курбатова*

## **ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА У СТАРШІЙ ШКОЛІ**

Процес дистанційної освіти в Україні полягає у взаємодії учнів та вчителів незалежно від місця їх проживання й розподілу в часі на основі сучасних педагогічних та інформаційних технологій.

Актуальні дистанційні форми навчання у старшій школі варто досліджувати як природній етап еволюції «традиційної системи освіти від дошки з крейдою до електронної дошки й комп'ютерних навчальних систем, від книжкової бібліотеки до електронної, від звичайної аудиторії до віртуальної аудиторії» [7]. Вагома роль у вдосконаленні національної освіти відводиться впровадженню технологій дистанційного навчання в освітню діяльність та властивих їм новітніх методів організації навчального процесу.

Визначено, що «останні негативні епідеміологічні тенденції демонструють, що Україна дедалі ближча до реалізації цього найгіршого сценарію. Якщо ще місяць тому за добу в державі фіксували близько 900 нових хворих, то в останні дні – понад тисячу випадків COVID-19. Загалом в

Україні майже 70 тис. лабораторно підтверджених хворих. З них – понад півтори тисячі є летальними. Це – лише те, що вдалося зафіксувати. Скільки насправді хворіє – достеменно невідомо» [4, с. 405–417].

Дослідження з питань дистанційної освіти у старшій школі базуються на методологічних працях видатних науковців та педагогів, серед яких доцільно виділити праці: С. Архангельського, Ю. Бабанського, С. Гончаренка, М. Махмутова, Є. Полата, В. Сагарди, Л. Виготського, П. Гальперіна, Г. Костюка, О. Матюшкіна, Н. Тализіної та багатьох інших.

Дистанційна освіта у старшій ланці – це насамперед навчання. Тому процес організації та теорії навчання учнів (асоціативний рефлекс, наприклад) нікуди не зникає, існує лише інший спосіб спілкування. Це означає, що при дистанційному навчанні старшокласник повинен перейти від сприйняття інформації до її розуміння, запам'ятовування, можливо, її відтворення та використання на різних рівнях, що обумовлює сучасне світове становище.

Дистанційне навчання – це новий етап освітнього процесу, який використовує інформаційні технології, засновані на застосуванні персональних комп'ютерів, відео- та аудіотехніки, космічних технологій та систем оптичного зв'язку.

У порівнянні з традиційним навчанням планування та розробка дистанційного курсу є більш складним процесом. Такий курс вимагає більшої гнучкості (оскільки група тих, хто навчається, значно більша та менш визначена), детальнішої розробки (кращого пояснення, включення вправ), ретельнішого планування підтримки [1, с. 320].

Розвиток дистанційного навчання в Україні не відповідає вимогам інформаційного суспільства, що головним чином зумовлено недосконалими законами та нормативними актами.

Основну роль у здійсненні дистанційного навчання відіграють сучасні інформаційні технології. Внаслідок стрімкого науково-технічного прогресу вони швидко змінюються. Це стосується як можливостей технологій, так і

їхньої вартості. Звичайно, під час дистанційного навчання слід використовувати найкращі зразки технологій, якщо є така можливість.

Дистанційне навчання у старшій школі відкриває можливість підняти допрофільну та профільну підготовку учнів на вищий рівень, забезпечує гнучкість і різноманітність у навчанні, сприяє розвитку потенціалу старшокласників завдяки практично необмеженим курсам дистанційного навчання. Це форма дистанційної освіти, яка відкриває можливості для школярів, котрі залишають школу з важливих причин (змагання, конкурси тощо), і особливо для тих, хто навчається індивідуально за станом здоров'я, щоб якісно задовольнити власні освітні потреби в загальному розумінні [2].

У системі освіти дистанційне навчання в старшій ланці забезпечує реалізацію принципів гуманізму та рівності, згідно з якими ніхто не повинен бути позбавлений можливості вчитися через бідність, географічну чи часову ізоляцію, соціальну незахищеність і неможливість відвідувати навчальні заклади через фізичну інвалідність. Тому дослідження особливостей здійснення дистанційного навчання зараз є актуальним і навіть необхідним, адже це навчання є надзвичайно зручним і сучасним.

Проте, варто зазначити, що перехід до дистанційного навчання під час пандемії коронавірусу є несподіваним та дуже серйозним викликом, який змушені прийняти усі учасників освітнього процесу, серед яких вихователі, вчителі, учні та їх батьки.

Усі учасники в швидкому темпі змушені не лише прийняти цю ситуацію, але й швидко адаптуватись до нової складної реальності. Хоча й процес дистанційного навчання не планувався як довготривалий і не може замінити стандартне навчання в офлайн, все ж дистанційна освіта стала надзвичайно ефективною в умовах карантину.

Доцільно зазначити, що дистанційне навчання, як встановила А. Андрєєва – «це синтетична, інтегральна, гуманістична форма навчання, що ґрунтується на використанні широкого спектра традиційних та нових інформаційних технологій та їх технічних засобів, що використовуються для

доставки навчального матеріалу, його самостійного вивчення, організації діалогового обміну між викладачем та студентом, коли процес навчання не залежить від їхнього розташування в просторі й у часі, а також до конкретної освітньої установи» [1, с. 320].

На відмінну від молодшої школи, у старшій ланці кожен предмет викладає окремий учитель, відповідно і технології та час навчання у них різний. Педагоги старшої та середньої школи застосовують різні платформи, технології, що, як виявлено, ускладнює організацію навчання в домашніх умовах та сприяє низькому засвоєнню знань.

Варто зазначити, що більшість учителів мають зворотній зв'язок і контактують з учнями за допомогою використання різних засобів. Здійснюють контроль та оцінку навчання дітей 63,9% педагогів, частково їх оцінюють – 25,8% [6, с. 294].

Основою навчальної діяльності під час дистанційного навчання є цілеспрямована та контрольована інтенсивна самостійна робота учнів, які можуть навчатися у зручний час і в доступному місті, за спеціально розробленим індивідуальним графіком, маючи набір потрібних засобів навчання та узгоджений контакт з вчителем (телефон, електронна пошта).

Задля того, аби дистанційне навчання зайняло гідне місце в системі освіти України, потрібно створити глобальну комп'ютерну мережу освіти й науки, оскільки саме комп'ютер дає змогу отримувати навчальний матеріал, є водночас і бібліотекою, і центром довідкової інформації, і комунікативним центром, а також виявити основні недоліки дистанційних платформ та кардинально їх удосконалити [4, с. 405–417].

Учасники навчального процесу зауважують термінову потребу сучасної української освіти в реформуванні. Адже, не зважаючи на те, що, згідно з результатами опитування, 81,4% учнів продовжили навчання під час карантину завдяки переходу на дистанційну форму, залишається потреба в доступі до технічного обладнання й розробці методичного забезпечення здійснення дистанційної освіти.

Отже, дистанційне навчання в умовах сьогодення є процесом, під час якого відбувається здобуття освіти на основі використання кращих традиційних й інноваційних засобів, а також форм навчання, які ґрунтуються на комп'ютерних та телекомунікаційних технологіях у загальному [2].

Основа головних вимог, які сприяють реалізації дистанційного навчання, полягає в тому, що учні протягом усього періоду навчання повинні працювати індивідуально та освоювати визначений освітній матеріал максимально самостійно.

### Література

1. Кухаренко В. М. Дистанційне навчання та умови застосування / за ред. В. М. Кухаренко, О. В. Рибалко, Н. Г. Сиротенко. Харків, 2002. 320 с.
2. Толочко В. М. Проблемні аспекти дистанційної форми освіти та можливості її використання в Україні. URL: [http://www.provisor.com.ua/archive/2009/N11/padfo\\_119.php](http://www.provisor.com.ua/archive/2009/N11/padfo_119.php)
3. Шуневич Б. І. Тенденції розвитку дистанційного навчання у зарубіжній вищій школі. URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/ITZN/em7/content/08sbishf.htm>
4. Воротникова І. Використання додатків GO-LAB для організації дослідження в умовах електронної співпраці вчителів та учнів. *Відкрите освітнє середовище сучасного університету*: зб. наук. праць. 2019. Спецвипуск. С. 405–417. URL: <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2019s37>
5. Воротникова І. П., Якубов С. В. Упровадження дистанційних технологій у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів : навч.-метод. посіб. Київ : Ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 140 с.
6. Трайнев В. А., Гуркин В. Ф., Трайнев О. В. Дистанционное обучение и его развитие. 2-е изд. Москва : Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2008. 294 с.

7. Дистанційне навчання – від теорії до практики, актуальний мережевий семінар. URL: <http://dist.knute.edu.ua/index.php/ru/metodologiya-distantijnogo-navchannya/24-distantijne-navchannya>

**Курбатова Марина** – студентка 4 курсу факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

**Наукові інтереси:** сучасні технології навчання у старшій школі.

**Науковий керівник** – кандидат філологічних наук, доцент Родюк Н. Ю.

*Валентина Мазарчук*

## **ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

Сучасні методики навчання в школі демонструють, що педагоги все частіше застосовують інноваційні методи в освітньому процесі. Для того, щоб зробити урок цікавішим, а засвоєння дітьми інформації – швидшим і пізнавальнішим, учителі вдаються до поєднання традиційних і новітніх методів, серед яких інноваційні методи, на нашу думку, повинні стати основою сучасного уроку.

**Актуальність статті** полягає в розгляді питання вироблення в учнів морфологічних навичок шляхом застосування інноваційних методів, метою яких є забезпечення цікавого та пізнавального навчального процесу.

Про широке та часте використання інноваційних методів навчання на уроках української мови свідчить аналіз науково-педагогічної та методичної літератури. Цій темі присвячено дослідження І. Дичківської, М. Скрипника, М. Пентилюк, Л. Пироженко, О. Пошетун, Г. Самохіної, Т. Симоненко, Н. Суворової, О. Пехоти, І. Хом'яка, А. Ярошенко, у яких розповідається про